

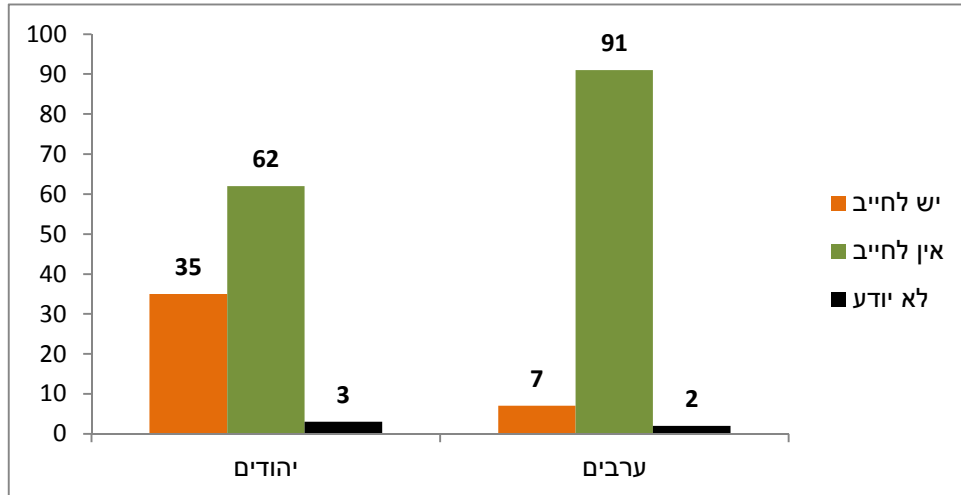
מדד השלום - אפריל 2012 פרופ' אפרים יער ופרופ' תמר הרמן

תקציר הממצאים

חודש אפריל, הרווי חגים לאומיים, הוא הזדמנות טובה לבדוק את עמדות הציבור בשאלות כלליות הקשורות לביצועי המדינה בתחומים שונים וכן בשאלות של שייכות.

- **מה השגנו? מאזן ההצלחות והכישלונות של המדינה בעיני הציבור היהודי הוא מעורב.** בשלושה תחומים שיעור ההערכות החיוביות עולה על השליליות: הבטחת קיום המדינה מבחינה צבאית (85% טוענים להצלחה), שימור המשטר הדמוקרטי (63.5%) ויצירת כלכלה יציבה ומודרנית (59%). בארבעה תחומים עולה שיעור ההערכות השליליות על החיוביות והרוב טענו לכשלון: סגירת הפערים הכלכליים-חברתיים (85.5%), צמצום הפער בין דתיים וחילונים (85%), קידום השלום עם העולם הערבי (81%) והמאבק בשחיתות (80%).
- **מה יש לעשות? בעיני הציבור היהודי במקום הראשון ניצב יעד צמצום הפערים החברתיים-כלכליים (41%) ואחריו יצירת פתרונות דיור במחיר נוח (16%), השגת הסכם שלום עם הפלסטינים (15%), שיפור מעמדה של ישראל בזירה הבינלאומית (13%), וחיזוק הכוח הצבאי של ישראל (12%). בעיני הציבור הערבי היעדים החשובים ביותר הם השגת שלום עם הפלסטינים (34%) וצמצום הפערים החברתיים כלכליים (28%).**
- **ובנושא הישראלי-פלסטיני? במענה לשאלה נפרדת בדבר הדחיפות כיום של חידוש שיחות השלום עם הפלסטינים הגדירו 58% מהמרואיינים היהודים ו-51% מהערבים את הנושא כדחוף או דחוף מאוד. עם זאת, 58% מהמרואיינים היהודים ו-61% מהערבים סברו שאין כיום סיכוי לסיים את הסכסוך לפי הנוסחה של שתי מדינות לשני העמים.**
- **מי שייך ומי לא? שאלנו – "האם לדעתך בין מדליקי המשואות השנה היה או לא היה ייצוג הולם לכל חלקי החברה הישראלית?" באופן חריג ביותר לגבי הציבור הישראלי, התשובה השכיחה (40%) הייתה "לא יודע". שיעור הסבורים שהייצוג היה הולם היה 38% והבלתי הולם 22%. שאלנו ספציפית האם "הפריע או לא הפריע לך שבין מדליקי המשואות השנה לא היה אף אזרח ערבי-ישראלי?" ל-72% מהמרואיינים היהודים עובדה זו כמעט או בכלל לא הפריעה. המגמה הבולטת להדרה של הערבים הישראלים התבטאה גם בתשובות לשאלה "האם לדעתך התקווה מתאימה או לא מתאימה לשמש כהמנון למדינת ישראל שחמישית מאזרחיה אינם יהודים?" רוב גורף בין היהודים (80%) סברו שההמנון מתאים. עם זאת, מצאנו גם רוב (62%) הסבור שאין לחייב ערבים אזרחי ישראל בעלי תפקיד רשמי לשיר התקווה באירועים ציבוריים. בין הערבים 76% סברו שבטקס הדלקת המשואות לא היה ייצוג הולם לחלקים השונים של החברה הישראלית. 90% מהם ענו כי התקווה אינה מתאימה לשמש כהמנון של המדינה ו-91% בטוחים או חושבים שאין לחייב אזרחי ישראל ערבי בעל תפקיד רשמי לשיר את התקווה באירועים ציבוריים.**

תרשים החדש: האם לדעתך יש או אין לחייב ערבים אזרחי ישראל בעלי תפקיד רשמי לשיר את התקווה באירועים ציבוריים?

הממצאים בהרחבה

רצף המועדים פסח-יום השואה-יום העצמאות הוא תקופה בשנה של רוב הישראלים שבה עולות לדין תקשורת וציבורי נושאים הקשורים בהיבטים רבים של הזיקה בין האזרחים למדינתם ושל אופייה של המדינה. הסקר חודש אפריל התעמקו מעט יותר בהיבטים אלה.

ראשית התייחסנו להשגיה של המדינה עד כה. הנתונים מורים כי מאזן ההצלחות והכישלונות של המדינה בעיני הציבור היהודי הוא מעורב. בשלושה תחומים שיעור ההערכות החיוביות עולה באופן ברור ביותר על שיעור ההערכות השליליות: הבטחת קיום המדינה מבחינה צבאית (85% טוענים להצלחה), שימור המשטר הדמוקרטי (63.5%) ויצירת כלכלה יציבה ומודרנית (59%). אלה הם בדיוק שלושת התחומים שבהם נרשם מאזן הערכות חיובי גם בשנה שעברה. לעומת זאת בארבעה תחומים עולה גם השנה שיעור ההערכות השליליות על החיוביות והרוב טענו לכשלון: סגירת הפערים הכלכליים-חברתיים (85.5%), צמצום הפער בין דתיים וחילונים (85%), קידום השלום עם העולם הערבי (81%) והמאבק בשחיתות (80%). בציבור הערבי סדר הדברים שונה: אמנם יש רוב המצביעים על הצלחה בהבטחת קיום המדינה מבחינה צבאית – 75.5% ויש גם רוב מסוים (59%) לסבורים כי מאזן ההצלחה בכינון כלכלה יציבה הוא חיובי, אבל בניגוד לציבור היהודי כאן יש רוב (55.5%) הטוענים לכישלון בשימור המשטר הדמוקרטי. בכל הנושאים שבהם אבחנו המאוריינים היהודים כשלון – סברו כך גם המרואיינים הערבים.

לאור האמור לעיל בדקנו מהם היעדים שעל המדינה לקדם לדעת הציבור. שמו בבדיקות נוספות שערכנו בשנה האחרונה גם הפעם בעיני הציבור היהודי במקום הראשון ניצב יעד צמצום הפערים החברתיים-כלכליים (41%) ואחריו יצירת פתרונות דיור במחיר נוח (16%), השגת הסכם שלום עם הפלסטינים (15%), שיפור מעמדה של ישראל בזירה הבינלאומית (13%), וחיזוק הכוח הצבאי של ישראל (12%). בעיני הציבור הערבי היעדים החשובים ביותר הם השגת שלום עם הפלסטינים (34%) וצמצום הפערים החברתיים כלכליים (28%).

פילוח של העדפות הציבור היהודי לפי הצבעה מראה כי החריגים לעניין סדר העדיפויות הלאומי היו מצביעי דגל התורה ששמו בראש יצירת פתרונות דיור נוחים (54.5%) ומצביעי מרצ שרובם המכריע

(82%) רואים בהשגת שלום את היעד העליון של המדינה. מעניין לציין כי אין וול מפלגה אחת שבקרוב מצביעה עמד חיזוק הכח הצבאי של ישראל בראש סדר העדיפויות הלאומי.

במענה לשאלה נפרדת בדבר הדחיפות כיום של השגת שלום ישראלי-פלסטיני חרף העדיפות היחסית הנמוכה שהם ייחסו לו בשאלה הקודמת, הרי ש 58% מהמרווינים היהודים הגדירו את הנושא כדחוף או דחוף מאוד, אפילו יותר מה-51% מהערבים שהביעו דעה דומה. העובדה כי שני הציבוריים חצויים למדי בשאלה זו נגזרת מן הסתם מן העובדה שרבים כאן גם כן (58% מהמרווינים היהודים ו-61% מהערבים) סבורים שאין כיום סיכוי ריאלי לסיים את הסכסוך לפי הנוסחה של שתי מדינות לשני העמים. פילוח של העמדות בשאלת הסיכוי הריאלי על פי הצבעה לכנסת בבחירות האחרונות מעלה כי רוב למעריכים כי יש סיכוי מצוי רק – ולא במפתיע – בקרב מצביעי עבודה (90%), מרצ (68%) וקדימה (65%).

בחלוקה החג ניסינו לברר את מידת העניין בציבור היהודי בטקסים הלאומיים למיניהם. שיעורי הצפייה המדווחת הם מעניינים מאוד ומרמזים כי אולי בעונה זו השנה מדורת השבט עדיין מהבהבת: בטקס יום השואה ששודר מהר הרצל צפו לדבריהם 56%. בטקס יום הזיכרון ובטקס הדלקת המשואות צפו 61%. בשידור טקס פרסי ישראל דיווחו שצפו 27% ובחידון התנ"ך העולמי - 21%.

שאלנו – "האם לדעתך בין מדליקי המשואות השנה היה או לא היה ייצוג הולם לכל חלקי החברה הישראלית?" באופן חריג ביותר לגבי הציבור הישראלי המגלה בדרך כלל עניין וידע רב בעניינים חברתיים-פוליטיים, התשובה השכיחה (40%) הייתה "לא יודע". יש לציין כי השיעור הגבוה של מי שלא ידעו או לא נתנו על כך את הדעת נמצא בכל הקבוצות החילוניות והדתיות, ובקרב מצביעי רוב המפלגות! שיעור הסבורים שהייצוג היה הולם עמד על 38% והבלתי הולם 22%. שאלנו ספציפית יותר "האם הפריע או לא הפריע לך שבין מדליקי המשואות השנה לא היה אף אזרח ערבי-ישראלי?" ל-72% מהמרווינים היהודים עובדה זו כמעט או בכלל לא הפריעה. השיעור הגבוה ביותר (29%) ששל מי שהדבר הפריע להם נמצא בקרב מי שהגדירו עצמם חילונים ובקרב מצביעי מרצ (70%) ועבודה (50%).

הנטייה להדרה של הערבים הישראלים התבטאה גם בתשובות לשאלה "האם לדעתך התקווה מתאימה או לא מתאימה לשמש כהמנון למדינת ישראל שחמישית מאזרחיה אינם יהודים?" רוב גורף בין היהודים (80%) סברו שההמנון מתאים. הקבוצה היחידה שהיתה חלוקה בדעתה בשאלה זו היו החרדים מהם 47% חשבו שהיא מתאימה לעומת 40% שחשבו שאינה מתאימה.

עם זאת, מצאנו גם רוב (62%) בציבור היהודי הסבורים שאין לחייב ערבים אזרחי ישראל בעלי תפקיד רשמי לשיר התקווה באירועים ציבוריים. רק בקרב מצביעי ישראל ביתנו היה רוב של 59% שסברו שיש לחייב ערבים לשיר את התקווה באירועים ציבוריים ואילו מצביעי הבית היהודי היו חלוקים בדעתם בעניין זה (45% בעד ו-45% נגד). בין המרווינים הערבים 76% סברו שבטקס הדלקת המשואות לא היה ייצוג הולם לחלקים השונים של החברה הישראלית. 90% מהם ענו כי התקווה אינה מתאימה לשמש כהמנון של המדינה ו-91% בטוחים או חושבים שאין לחייב אזרח ישראלי ערבי בעל תפקיד רשמי לשיר את התקווה באירועים ציבוריים.

מדד המשא ומתן: 49.5 (מדגם יהודים: 49.7)

מדד השלום נערך בחסות [תכנית אוונס לגישור ופתרון סכסוכים](#) (אוניברסיטת תל אביב) ושל [המכון הישראלי לדמוקרטיה](#). הסקר בוצע בטלפון בתאריכים מ 30 באפריל-2 במאי על ידי מכון "דחף". השתתפו בו החודש 609 מרווינים שהם מדגם מייצג של האוכלוסייה הבוגרת בישראל. טעות המדידה למדגם בגודל זה היא 4.5%. עיבודים סטטיסטיים: גב' יסמין אלקלעי.